

RABBI Y. FRIEDMAN
12 New Hall Ave Salford
Manchester M7 4JU

ב"ה
ישראל פרידמן
רב קלויז טשארטקוב
מנשטער

ו' ניסן תש"פ

מכתב התחזקות (ג)

רבים חושבים ותמהים לעצמם, איזה פנים תהיה לחג המצות הבאה עלינו לטובה, כאשר כולנו כלואים בבית וכמעט שאי אפשר לנו לצאת כלל, ומה נשתנה הפסח הזה מכל הפסחים שכך עלתה בימינו.

אמנם כאשר אנו מתבוננים בזה, נראה שכל מצות הפסח הם דוקא מצות שאנו מקיימים אותם בתוך הבית, ודלא כשאר ימים טובים שעיקר מצות היו"ט היא בשינוי העבודה בעת התפלה, כמו ראש השנה שמצות תקיעת שופר מקיימים בבית הכנסת בעת התפלה, וביום כפורים נשארים כל היום בבית הכנסת ורק מחמת הכרח שינה חוזרים הביתה, ובסוכות מנענעים הארבע מינים בבית המדרש בעת התפלה וגם מצות סוכה היא לצאת מן הדירת קבע לדירת ארעי.

משא"כ בפסח כל מצות היום טוב אינם מתקיימים בבית המדרש אלא בחזרי ביתו, החיוב דאורייתא היא לבער החמץ מביתו, כדאיתא בחק יעקב (ס' תל"ו ס' יז) שכתב "כיון דכתיב תשביתו שאור **מבתיכם** עיקר המצוה לבדוק ולבער החמץ **מהבית**" וכן נפסק בחיי אדם (כלל קיט ס' יח). "מדכתיב 'תשביתו שאור **מבתיכם**' משמע דעיקר מצוה הוא לבער **מביתו**" עיי"ש. ומצות אכילת מצה וד' כוסות ושאר מצות ליל הסדר מתקיימים בביתו דרך חירות, ובעת התפלה אין מצוה מיוחדת שהיא בבית מדרש.

ואכן "פסח שהו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש קיים על שום מה, על שום שפסח הקב"ה על **בתי** אבותינו במצרים שנאמר 'ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על **בתי** בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים **ואת בתינו הציל**", והיו צריכים להשים מדם הקרבן על המשקוף ועל מזוזות הבית כדי לסמן שזהו **בית יהודי** וכמ"ש "והיה הדם לאות על **הבתים**", ונצטוו "אל יצא איש מפתח **ביתו** עד בוקר" ועוד נצטוו "**בבית אחד יאכל** לא תוציא מן הבית חוצה חוצה", שהשמירה היא דוקא כל זמן שנמצאים בתוך מסגרת הבית, וראה בפירושו הגאון רש"ר הירש זצ"ל (שמות יב, מו)

דבריו חוצבים להבות אש איך שהתורה הק' מלמדת אותנו שהשמירה לנו היא היא הבית היהודי כאשר כל המשפחה מתאחדים ביחד, ועוד קודם שנתהוו לעם נתהוו למשפחותיהם עיי"ש.

והיינו שהעצה כנגד טומאת מצרים היה הבית יהודי, ולכן התורה מדגישה בכל פעם "ואת בתי בני ישראל הציל" "והיה הדם לאות על הבתים" שזה היה סיבת הצלת כלל ישראל. וזהו שכתב הרמב"ן בהקדמתו לספר שמות שתכלית יציאת מצרים היתה להביא ולהחזיר בני ישראל למדריגה של מעלת אבותם "שהיה סוד אלו-ה-עלי אהליהם" שיהיו בתיהם מרכבה לשכינה.

והנה בגמ' פסחים (צו.) הקשה דכל קרבן צריך להקטיר אמורים ולזרוק הדם גביה מזבח, ובפסח מצרים לא מצינו שהיה כלל מזבח ותירץ הגמרא ששלש מזבחות היו במצרים, המשקוף ושתי מזוזות, וכתב על זה המשך חכמה (שמות יב כד) דבר נפלא דאין כוונת הגמרא דבפסח מצרים לא הוצרכו זריקה במזבח וכדמבינים הגמרא לפי פשוטו, אלא דכוונת הגמרא היא דאה"נ דגם פסח מצרים הוצרך זריקת הדם על גבי המזבח, ונתקדשו הבתי ישראל עד שהמשקוף והמזוזות היו להם קדושת מזבח, והיה זה כמו שנזרקו על גבי המזבח.

ובזה מובן שפיר אזהרת הפסוק לא להוציא מבשר הפסח מן הבית, ואיש אל יצא מפתח ביתו עד בוקר, שבתוך ביתם היה להם קדושת בית המקדש ומזבח וכמו שכתב הרמב"ן אודות האבות שבתם היה כמו משכן ולכן נצטוו לא לצאת לחוץ.

ויש בדברי המשך חכמה חיזוק גדול לכולנו, שרבים מצטערים שנלקח מאתנו הזכות להתפלל בציבור בבית המדרש ואיזה פנים תהיה לנו לא להיכנס לבית המדרש כל ימי היו"ט, ואיך לא נתפלל ביחד תפלות היו"ט וההלל וכו'!! אולם השנה מראים לנו שמוטל עלינו לקדש את בתינו, וכמו שבמצרים בתיהם היה להם קדושת המקדש והמזבח, ולא הוצרכו להקריב הקרבן במקדש ועל גבי המזבח, כן אנו צריכים לטהר ולהעלות את בתינו שיהיו להם קדושת בית המדרש ובית הכנסת.

ודוקא השנה כאשר כולנו כלואים בבית ואין יוצא ואין בא, יותר קל לנו לבוא למדריגה זו, כאשר קראתי פעם באחד הספרים (ועכשיו איני זוכר שמו) שכתב יהודי שהיה במחנות המות בזמן המלחמה, ודבר אחד שכתב שם עשה עלי רושם גדול, שתיאר שם איך הוכרחו לצאת לעבודה קשה ביום שבת קודש, ולא היה להם, לא סידור ולא ספר תורה, לא קידוש ולא חלה ואפילו לא כיסוי בראשם, ועכ"ז בדרך למקום עבודתם, היו מזכירים בלחש אחד להשני, "זכור היום הוא שבת קודש" "אל תשכח ששבת היום" וזמרו לעצמם בחשאי איזה זמר או פזמון, פעם 'לכה דודי' ופעם 'קה רבון' או 'ידיד נפש' וכדומה.

וכתב היהודי הזה, דאע"פ שלא היו יכולים אז לשמור השבת דהיה מצב של פיקוח נפש ואונס, עכ"ז זכו להיות במדריגת "מקדש השבת", דכל היום חשבו לעצמם, "אוי, שבת קודש היום ואיזה פנים יש לנו לעבוד ביום קדוש כזה והיום עובר בלי שום יכולת לקיים מצות היום" ומסיים אותו יהודי, שהיום שב"ה הוא כן יכול לשמור השבת קודש בכל פרטיה והלכותיה וקדוקיה, אולם הוא מסופק מאוד אם הוא מקדש השבת כמו שהיה עושה אז.

וכמו כן לגבי כולנו, כאשר אנו שמחים בשמחת היו"ט למרות כל הפחדים והצער והטרדות הגדולות, נבוא באמת למדריגת "מקדש ישראל והזמנים" **"והוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עצמו"** (לשון המסילת ישרים פרק א) והוא מתקדש כקדושת בית המקדש וכלשון המסילת ישרים (פר' עמו" **"והנה איש כזה הוא עצמו נחשב כמשכן, כמקדש, וכמזבח, כי השכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש, ומעתה המאכל שהם אוכלים הוא כקרבן שעולה על גבי האישים, כן המאכל והמשתה שהאיש הקדוש אוכל, עילוי הוא למאכל ההוא ולמשתה ההוא, וכאילו נקרב על גבי המזבח ממש"**).

(אדמו"ר הזקן מסאדיגורא זי"ע היה מספר, שפעם אחת סיפרו כמה חסידים להרה"ק ר' מנדל מוויטעפסק זי"ע ששמעו בחוץ שופרו של משיח. הרה"ק מוויטעפסק קם מכסאו וניגש אל החלון ופתחה והוציא ראשו לחוץ והריח. הכניס שוב ראשו ואמר "אצל משיח כתיב (ישעיה יא, ג) 'והריחו ביראת ה' ועדיין איני יכול להריח רוחו של משיח. הוי אומר שמשח עדיין לא בא"!

ושאל אדמו"ר הזקן מסאדיגורא, למה הוצרך הרה"ק מוויטעפסק לקום מכסאו ולהוציא ראשו לחוץ ולמה לא היה יכול להריח את זה בישובו בחדרו. ואמר שנראה מזה שבביתו נאווה קודש לא היה יכול הרה"ק מוויטעפסק לעשות מבחן כזה להריח ריחו של משיח משום שבביתו היה תמיד מרגיש ריח של משיח ולכן הוצרך להוציא ראשו לחוץ אם מרגישים ריח בחוץ).

ולפני פסח מבערים החמץ מן הבית ואז כאשר ביער כל החמץ מן הבית ולא נשאר שום שמץ שאור שבעיסה וכל אביזריהו, נתקדש כל ביתו להיות מקדש מעט, ואז כאשר ביערנו החמץ וכל אביזריהו מן הבית יכולים לצפות שיתקיים בקשתינו בריש הסדר "השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל" וכביאורו של החתם סופר (בחי' לפסחים טו:): "כי להיות עתה **בתינו מקום קדוש** לשמו הגדול וסיפורי נפלאותיו **הרי הוא ארץ הקדושה** כי עתידין בתי כנסיות שבבל לקבוע בארץ ישראל (מגילה כט.) והיינו דקאמר ההגדה השתא הכא אבל **לשנה הבאה יהיה הבית הזה קבוע בארץ ישראל**". הרי שעבודת חג הפסח הוא לקדש כל הבית שיהא מקום קדוש לשמו הגדול כארץ ישראל!

יראו עינינו וישמח לבנו בישועתך באמת בב"א.

בברכת חג כשר ושמח
ידידכם ישראל פרידמן

והנני מסיים בדבריו הנפלאים של רבינו בחיי על הפסוק (שמות יב, כא) "ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחתים" וזה לשונו: "מכאן שחייב אדם לקרב קרוביו כדי שישמחו עמהם בימים טובים, וכן בימות הגאולה הבטיחנו הקב"ה להתקרב איש אל משפחתו שנאמר (ירמיה ל, כה) בעת ההיא נאום ה' אהיה לאלקים לכל משפחות ישראל":